
Nürnbergkodeksen

TIDLIGERE I TIDSSKRIFTET

JULIE DIDRIKSEN

julie.didriksen@tidsskriftet.no

Tidsskriftet

I Tidsskriftet nr. 15/1960 kan vi lese at Den internasjonale domstolen nylig hadde offentliggjort regler for «eksperimentelle forsøk i den humane medisin». Disse sto på trykk i World Medical Journal nr. 7 i 1960, etter å ha blitt liggende siden den første versjonen ble til under tittelen Memorandum i 1947, som en del av Nürnbergprosessen. Reglene, mest kjent som Nürnbergkodeksen, ble gjengitt i sin helhet i Tidsskriftet (Tidsskr Nor Lægeforen 1960; 80: 710–1).

Det medisinske eksperiment

Nürnbergprosessen. Foto: akg-images/NTB

(...) Nürnberger-reglene har følgende ordlyd:

1. Frivillig samtykke av forsøkspersonen er en ufravikelig betingelse. Dette innebærer at vedkommende også har de forutsetninger som kreves juridisk for å kunne gi et samtykke. Han må være i en slik situasjon at han kan foreta et fritt valg uten å være utsatt for tvang, list, svindel eller noen annen form for påvirkning eller press. Han må ha tilstrekkelige kunnskaper til å kunne vurdere spørsmålet selvstendig og ta sin avgjørelse på grunnlag herav. Dette siste punkt krever at forsøkspersonen blir gitt de nødvendige opplysninger om eksperimentets art, varighet og formål, hvilke metoder og midler som skal benyttes, alle ulemper og enhver form for risiko som han må regne med, samt de eventuelle virkninger det ville kunne få for hans helse eller hans person hvis han deltar i eksperimentet.

Samtlige personer som tar initiativ til, leder eller deltar i eksperimentets utførelser, er ansvarlige for at forsøkspersonens samtykke tilfredsstiller de ovennevnte forutsetninger. Dette er en personlig forpliktelse og et ansvar som ikke kan delegeres med straffefrihet til annen person.

2. Eksperimentet må være av en slik art at det gir et fruktbart resultat til samfunnets beste, uoppnåelig ved andre metoder eller studium, og ikke av en tilfeldig eller unødvendig karakter.

3. Eksperimentet må være bygd på resultater av dyreforsøk og kjennskap til sykdommens utvikling eller andre problemer under studium, og planlagt på en slik måte at de forventede resultater vil berettige gjennomføringen av eksperimentet.
 4. Eksperimentet må utføres på en slik måte at forsøkspersonen unngår enhver unødvendig fysisk og mental påkjenning eller skade.
 5. Intet eksperiment må utføres når det *a priori* er grunn til å frykte dødelig utgang eller invaliditet. Unntatt herfra er, muligens, de eksperimenter hvor de deltagende læger også selv tjener som forsøkspersoner.
 6. Risikoen ved eksperimentet må ikke være større enn det som den humanitære betydning av problemets løsning tilsier.
 7. Tilstrekkelige forholdsregler må tas og adekvate hjelpemidler skaffes til veie for å beskytte forsøkspersonen mot de fjerneste muligheter for skade eller død.
 8. Eksperimentet må være ledet bare av vitenskapelig kvalifiserte personer. Gjennom alle stadier må det kreves den høyeste grad av dyktighet og omhu hos dem som leder eller medvirker i eksperimentet.
 9. Under forløpet av eksperimentet må forsøkspersonen ha frihet til å avbryte forsøket hvis han har nådd en fysisk eller mental tilstand hvor en fortsettelse forekommer ham å være umulig.
 10. Under forløpet av eksperimentet må den vakthavende forsker være forberedt på å avslutte undersøkelsen på et hvilket som helst trinn, såfremt han har rimelig grunn til å mene – under enhver anvendelse av den gode tro og den beste evne og den omhyggelige bedømmelse som kreves av ham – at den fortsettelse av eksperimentet sannsynlig vil resultere i skade, invaliditet eller død for forsøkspersonen.
-

Publisert: 27. juli 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.0395

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. mars 2026.